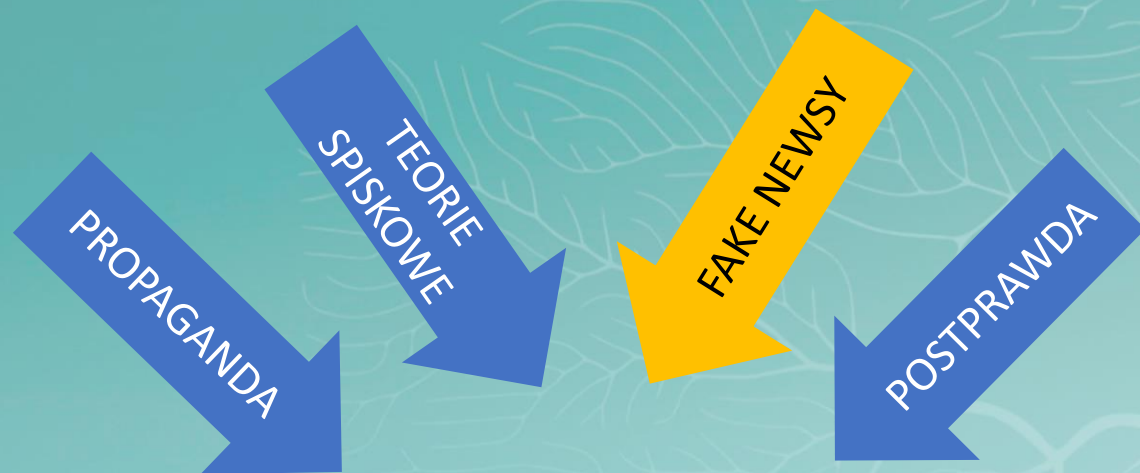

Scenariusz lekcji towarzyszący wystawie „Przyszłość jest dziś”

NEWSY I FAKE NEWSY

Prezentacja dla klasy

Program edukacyjny
towarzyszący wystawie
„Przyszłość jest dziś”

DEZINFORMACJA

DEZINFORMACJA

to manipulowanie informacjami:

- skierowane do grup (populacji),
- stanowiące element szerszego programu (kampanii),
- mające skłaniać do działania lub od niego odwozić,
- służące podsycaniu skrajnych nastrojów,
- zorientowane na realizację określonych celów politycznych.

FAKE NEWSY

Wiadomości lub propaganda oparte na dezinformacji, celowej lub nieintencjonalnej. Rozpowszechniane są przez tradycyjne media drukowane i elektroniczne oraz media społecznościowe. Często powstają z intencją oszustwa, żeby zaszkodzić instytucji lub osobie, przynieść zyski polityczne lub finansowe.

Na podstawie: Łukasz Lipiński,
„Krótki przewodnik po fake newsach”, PRESS

TEORIE SPISKOWE

„Teorie spiskowe to światopogląd, w myśl którego bieg historii nie jest wytworem gier politycznych i działań ludzi, ale w rzeczywistości jest wyłącznie powodowany przez tajną działalność niewielkiej grupy ludzi pragnących kontrolować całą ludzkość”.

Emmanuel Taieb, „Encyclopædia Universalis”
(*Universalis.fr*)

Program edukacyjny
towarzyszący wystawie
„Przyszłość jest dziś”

POSTPRAWDA

„O ile tradycyjny kłamca mówi nieprawdę po to, by odwrócić naszą uwagę od faktów – np. polityk przekonujący, że popiera podwyżkę podatków dla najbogatszych, choć głosował za ich obniżeniem – o tyle dla kłamcy współczesnego fakty nie mają żadnego znaczenia – jednego dnia powie nam, że podatki należy podnieść, drugiego, że obniżyć, a trzeciego, że jeszcze nigdy się nad tym nie zastanawiał i musi pomyśleć. Dla kłamcy tradycyjnego fakty są więc punktem odniesienia. Dla kłamcy epoki postprawdy nie mają one żadnego znaczenia”.

Łukasz Pawłowski, „Kultura Liberalna”

Program edukacyjny
towarzyszący wystawie
„Przyszłość jest dziś”

PROPAGANDA

„Celowo oddziaływanie na zbiorowości i jednostki zmierzające do pozyskania zwolenników i sojuszników, wpojenia pożądanых przekonań i wywołania określonych dążeń i zachowań”.

Encyklopedia PWN

DEZINFORMACJA – RODZAJE MANIPULACJI

Program edukacyjny
towarzyszący wystawie
„Przyszłość jest dziś”

PRZEDSTAWIANIE CZĘŚCI PROBLEMU

Informacje są prawdziwe, ale niepełne, przez co odbiorca tworzy sobie fałszywe przekonania.

ZMANIPULOWANA TREŚĆ

Publikacja opiera się na prawdziwych informacjach, ale zniekształconych tak, by wprowadzić odbiorcę w błąd.

ŁĄCZENIE NIEZWIĄZANYCH INFORMACJI

Informacje są prawdziwe, ale połączone w sposób sugerujący fałszywy związek między nimi.

SFABRYKOWANA TREŚĆ

Publikowane informacje są zupełnie fałszywe i stworzone po to, żeby oszukać odbiorcę.

PRZEDSTAWIANIE NIEAKTUALNYCH INFORMACJI

Rzekomo aktualna wiadomość dotyczy zjawiska, które już nie występuje.

CLICKBAIT

Przyciąganie uwagi za pomocą krzykliwych tytułów lub miniaturek, które fałszywie wyolbrzymiają treść artykułu.

ŁĄCZENIE PRAWDY Z FAŁSZEM

Część informacji jest prawdziwa, co tworzy wrażenie prawdziwości całości.

FAŁSZYWA TREŚĆ / PRAWDZIWE ŹRÓDŁA

Niezgodne z prawdą powoływanie się na prawdziwe źródła.

Program edukacyjny towarzyszący wystawie „Przyszłość jest dziś” powstał w ramach projektu „Kampanie edukacyjno-informacyjne na rzecz upowszechniania korzyści z wykorzystywania technologii cyfrowych” realizowanego przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów wspólnie z Państwowym Instytutem Badawczym NASK oraz Centrum Nauki Kopernik. Kampanie mają na celu promowanie wykorzystywania technologii w codziennym życiu przez osoby w różnym wieku, przełamywanie barier z tym związanych oraz wzrost cyfrowych kompetencji społeczeństwa. Projekt obejmuje pięć obszarów: jakość życia, e-usługi publiczne, bezpieczeństwo w sieci, programowanie i cyfrową przyszłość.